

*** קצורי * באורי * לקוטי ***

האלשיך הק'

חנוכה

הדלקת אהרן את המנורה

נמשך לנצח נצחים

פ' בהעלותך. דִּבְרַ אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמַּרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יֵאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

מאמרם ז"ל וכו'. כי אחד עשר שבטים הקריבו ושבט אפרים עמהם וכו'. ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר אוי לי שמא בשבילי וכו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור לאהרן אל תתיירא, לגדולה מזו אתה מותקן. לכך נאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות. הקרבנות, כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות, לעולם, אל מול פני המנורה יאירו וכו' ע"כ.

א. קשה, כי הנה אומרו שהנרות הם לעולם, כי הלא גם המנורה בטלה בחרבן?

ב. ועוד שאינה נעשית על ידי כהנים בלבד. וכו'!

אמנם הנה כשהוקם משכן למטה הוקם משכן למעלה, כשהודלקו נרות למטה הודלקו למעלה, וכשהקריבו קרבנות למטה הקריבו נפשות למעלה.

והנה אין ספק כי הנרות של מעלה אין צריך להדליקן יום יום. כי אם שמהיום ההוא שהדליקן אהרן למטה הודלקו למעלה. ונשארו דולקים לעד לעולם מחמת אותה

הדלקה. נמצא שרושם ההדלקה ההיא עומד אפילו לאחר החרבן, שאם נחרב של מטה לא נחרב של מעלה. כאומרו במאמר הנזכר בסמוך, שאמרו שם רבותינו ז"ל כי המשכן שהוא משכן הנער, הוא משמש בימי הגלות. כי במשכן העליון שנעשה על ידי הקמת המשכן, בו עומד ומקריב נפשותיהן של ישראל לכפר עליהם בימי גלותם. ואין זה כי אם שעומד בקיומו ונרותיו דולקות כמאז.

אך קרבנות של חנוכה המזבח, אין הרושם שעשו נשאר לעד מאז כנרות, כאשר למד מאומרו יאירו שבעת הנרות. ומה גם במה שכתבנו שעד העולם העליון, בשבעה אורות עליונים, עד שם הגיעה הארת הנרות הללו. שודאי כי לעולם לא תמוש הארת הנרות ההם גם אחר המקדש, אשר האירו בהעלות אהרן את הנרות:

פ' אמור. וידבר ידוד אל משה לאמר: צו את בני ישראל ויקחו אליהם שמן זית זה פתית למאור להעלות נר תמיד: מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערוך אתו אהרן מערב עד בקר לפני ידוד תמיד חקת עולם לדורותיכם: על המנרה הטהרה יערוך את הנרות לפני ידוד תמיד:

ג. בשום לב אל אומרו להעלות ולא להדליק!

ד. וגם אומרו תמיד, כי הלא ביום היה הפסק שלא היו נותנים שמן רק כמדת לילה!

ה. ועוד אומרו למאור ולא אמר להאיר!

אך יאמר, הדור אתם ראו, אשר אני מצוה ויקחו כו'. כי הלא למי הם מביאים השמן הלא הוא באמת למאור למי שהוא מאור המאיר לעולמות כלם. ואם כן למה יביאוהו ולמה ידליקוהו פה. אך אין זה כי אם להעלות למעלה נר תמיד הבלתי כבה לעולמים.

(ובזה נתיישב קושיא ג. להעלות ולא להדליק! וקושיא ה. למאור ולא אמר להאיר!)

כי הדלקה זו למטה עושה רושם ומאירה למעלה נר רוחני תמיד. הנה כי על ידי מעשה הגשמי להיותו של מצוה עושה רושם הארה למעלה:

מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערוך אתו אהרן מערב עד בקר לפני ה' תמיד חקת עולם לדורותיכם:

ושמא תאמר: הלא ערבך ערבא צריך, כי גם במנורה לא יכירו כי כן הוא!

לזה אמר הלא אם מח בקדקדם יכירו האמת, כי הלא אלו יצויר כי לאורה הוא יתברך צריך חלילה או לפחות לכבודו, הלא אם כן היה לו יתברך לצוות להדליק לפנים מהפרוכת אשר שם האלהים. אך הלא מחוץ לפרוכת העדות הוא פרוכת הארון אשר שם האלהים היו הנרות באהל מועד!

אך אין זה כי אם שיערוך אותו אהרן כו'. כלומר איני אומר ידליק כי אם יערוך, שעל ידי מעשה המצוה בטוב עריכת הכונה, יהיה עורך עריכה במה שעושה פה מערב עד בקר אור לפני ה' למעלה תמיד בלתי נכבה כי רוחני הוא, ובה נמצא שהוא חקת עולם לדורותיכם.

ו. ואיך היא מתמדת תמיד לדורות והלא אחר החרבן בטלה מנורה?

לזה אמר על המנורה הטהורה כו', לומר היעלה בדעתך כי לא היה אהרן מדליק רק במנורה הגשמית אשר למטה בארץ, דע איפה כי על המנורה הטהורה שהיא הרוחנית שבבית המקדש של מעלה שהיא טהורה וזכה מעכירות גשמיות, שם יערוך את הנרות בהדליקו למטה. באופן שעל ידי כן יהיו לפני ה' תמיד גם לדורות, כי האור ההוא בלתי נכבה לעולם כי רוחני הוא. וגם רושם הארת המצוה עומדת לעד, באופן שהטבתי אשר דברתי באומרי לדורותם. (ובזה נתיישב קושיא ו. איך היא מתמדת תמיד לדורות והלא אחר החרבן בטלה מנורה? וקושיא ד. תמיד, כי הלא ביום היה הפסק שלא היו נותנים שמן רק כמדת לילה!)

ובזה יובן מאמרם ז"ל, כי היה אהרן מצטער ואומר: אוי לי שמא בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור לו לאהרן אל תתיירא, לגדולה מזו אתה מתוקן. לכך נאמר דבר אל אהרן כו', הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הם, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו. וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלים לעולם, עכ"ל:

ו. וראוי לשית לב כי הלא הנרות לא היו רק בזמן הבית! וכו'.

ז. ועוד ראוי לשים לב שם למה הביא ענין הברכות שאמר וכל ענין הברכות?

אך הוא כי מלבד מה שהוצרך לדרוש הדרשה ההיא על סמיכות הפרשה, עוד הוקשה למה אומר אל מול פני המנורה יאירו, שיראה שיש דבר במשכן מול פני המנורה ושם יאירו, ולא כן הוא. ולא נראה להם ז"ל

אשר נדחק רש"י ז"ל שעל האמצעות ידבר.

על כן אמר: שאמר לו הקדוש ברוך הוא, הנרות שתדליק יהיו גם אחר החרבן. ולמד אותו מהפסוק אל מול פני המנורה יאירו כו', לומר כי כל מה שבמקדש של מטה גשמי יש לעומתו למעלה רוחני, באופן כי מול פני מנורה זו יש מנורה רוחנית בבית המקדש של מעלה, שהיא המנורה הטהורה שאמרנו פה.

ופירוש הכתוב: בהעלותך את הנרות, שהוא בתתך עליה ומעלה אל הנרות להדליקם לכבודו יתברך, דע לך כי לא בלבד פה, כי אם מה שהוא מול פני המנורה הזאת שהיא המנורה העליונה שם יאירו על ידי התעוררות הדלקתך למטה.

ואם כן אשר יאיר שמה עוד לא תכבה, כן אם יאיר תמיד לפני ה'.

(ובזה נתיישב קושיא ו. איך היא מתמדת תמיד לדורות והלא אחר החרבן בטלה מנורה?)

והביאו ז"ל ראיה לזה מן הברכות. והוא, כי הברכות שברך אהרן לישראל האם לא שימשו רק בחייו הלא גם לאורך ימים כי אין לברכה עכוב. כך היא זכות הארת המנורה.

(ובזה נתיישב קושיא ז. למה הביא ענין הברכות שאמר, וכל ענין הברכות כו'?)

תחילים: פ' קיח: סבוני כדבורים דעכו פאש קוצים בשם ידוד פי אמילם:

סבוני יון כדבורים העוקצות בכמה עקיצות, בשם ה' היה כאשר אמילם, על יד יהודה חשמונאי שנקרא מכב"י, שהיה נוצח (ע"י הזכירו שם ה') באמור (הפסוק:) מי כמוך באלים י, ר"ת מכב"י.

פ' קבר: לולי ידוד שחיה לנו בקום עלינו אדם... אזי עבר על נפשנו המים הידודים: ברוך ידוד שלא נתנו טרף לשניהם: נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו:

בגלות... יון לא בלבד נאמר לולי ה', כי אם ברכה לה', והוא כי הנה אזי עבר על נפשנו וכו', כי לא היה כשאר גלויות שהייתה כוונתם על הגוף כי אם על הנפש, כי כל ישעם וכל חפץ להעביר על דת כמו שאמרו ז"ל שהיו אומרים לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלוהי ישראל, והיו ישראל מוסרים נפשם על קדוש השם, וזהו אזי עבר על נפשנו שהוא על הנוגע לנפש, המים והגזרות הזדוניים. ועל זה ראוי לומר: ברוך ה' שלא נתנו טרף לשניהם, והוא כי שיני שאר מלכויות לא היו רק לטרוף הגופים, אך שיניהם של אלו היו לטרוף הנפשות, וברוך ה' שהחזיקנו למוות על קדושת שמו, שעל ידי כן נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים, שהוא פח של שני יוקשים, או לעבור על דת או ליהרג, ונפשנו הייתה נמלטת כצפור הפורח למעלה, כך הייתה מוסרת עצמה ועולה למעלה ונמלטת מהגיהנום. ובזכות זה הפח נשבר ביד החשמונאים ואנחנו הנותרים נמלטנו.

פ' קמ: ידוד א-דני עז ישועתי ספתה לראשי ביום נשק:

על גלות יון אמר א-להים א-דני עז ישועתי, ואז סכות לראשי, הוא יהודה מכבי בן חשמונאי שהיה ראש לישראל, ביום נשק, שנלחם עם מלך יון והושעתנו על ידו.